

Öğrencilere Düşünceleri Hakkında Düşünmeyi Öğretme

Öğrencilerin metabilşsel yetenekleri, öğrenmenin asıl süreçlerinin gün boyunca öğretim ve konuşmanın önemli bir parçası olduğu bir ortamda gelişir ve başarılı olur. Bu ortamı yaratmak için, öğretmenler ve öğrenciler, hepsinin tutarlı bir biçimde kullandığı bir düşünme dili geliştirmelidir. Öğretmenler 'strateji', 'süreç' ve 'metabilşsellik' gibi terimleri sık kullandıklarında, bunların önemini öğrencilere aktarırlar ve etkin öğrenme için önemli olan süreçleri vurgularlar.

Tishman, Jay ve Perkins (1992), öğrencilere düşünceleri hakkında düşünmeyi hatırlatmak için sınıfa posterler asmayı önerir. 'İş için en iyi strateji bu mu?' ya da 'Planın olması gerektiği kadar iyi işliyor mu?' gibi sorular, öğrencilerin metabilşsel olmayı hatırlamalarına yardımcı olur.

Öğrencilere öğrenmelerinde daha metabilşsel olma konusunda yardımcı olmak için, onlara zaman ve araçlar temin etmek, öğrenci başarısını geliştirmenin en etkin yollarından biridir (1998). Günlükler ve öğrenme günlükleri, kullandıkları ya da kullanabilecekleri stratejileri belirlemelerine ve sonra da bunların etkinliğini değerlendirmelerine yardımcı olabilir. İpuçları ya da 'Bundan sonra ne yapabilirsin?' 'Stratejilerin ne kadar iyi işliyor?' gibi sorular şeklindeki yardım, öğrencilere metabilşsel olmalarını gerektiren bir yapı sağlayabilir. Çoğu öğrenci, özellikle de özel gereksinimleri olanlar, metabilşsel stratejilerdeki açık, yinelenen öğretimden yararlanabilir. Örneğin, bir öğretmen metabilşsel düşünceleri dile getirmek için, sesli düşünmeyle başlayabilir:

Peki. Bu projede bundan sonra ne yapacağım? Topladığım tüm bilgileri bir raporda birleştirmem gerekir. Her bilgiyi bir not kartı üzerine koyabilir ve sonra bunları bir taslakta düzenleyebilirim, ancak not kartları hazırlamak zaman kaybı olacak. Notlarımı gözden geçirebilir ve her notu bir kategoriyle işaretleyebilir, sonra da kullanmayacağım bütün notları çıkarabilirim. Bunun nasıl işe yarayacağını göreceğim.

Asıl bilişsel süreçlerden bahsetme metabilşsel süreçleri modellemenin bir parçası olmasına rağmen, öğrencilerin kendini düzenleme yeteneklerini etkilemek için düşünme süreçlerini modellemek önemlidir. Metinleri anlama (soru sorma) ya da kelime problemleri çözme (değişkenleri belirleme) metodları gibi öğrenme stratejilerini modelleme, öğrencilere öğrenme stratejilerini öğretmenin etkili bir yöntemidir, ancak düşünmenin farkındalığı, planlanması ve izlenmesine açık bir biçimde hitap edilmezse, modellemenin öğrencilerin metabilşsellığı üzerinde bir etkisi olmayacaktır.

Metabilşsel öğretime yönelik diğer kaynaklar; özellikle de yaşça büyük öğrenenlerle kullanılanlar; inceledikleri alandaki ünlü uzmanların biyografileri, günlükleri, mektupları ve diğer kişisel yazıları olabilir. Efsane düşünürlerin problem çözme stratejilerine maruz kalma, öğrenciler için ilham verici ve bilgilendirici olabilir.

Metabilşsellığı modelledikten sonra, bir İleri adım öğrencilere metabilşsel becerilerin kullanımını öğretmen desteğiyle uygulama şansı vermektir. Öğrenciler kendileri, bir eş ya da küçük bir grupta sesli düşünme yapabilirler. Akranlarının karmaşık problemlere nasıl yaklaştıklarını dinlemek, tüm öğrencilerin olası strateji repertuarını genişletmelerine yardımcı olabilir.

Son olarak, 'İlk önce ne yapabilirsin?', 'Başka ne deneyebilirsin?' ve 'Stratejin ne kadar iyi işliyor?' gibi sorular kullanmak, öğrencilere çalışırken, düşünme hakkında düşüncelerini hatırlatır.

Metabilşsellığı Geliştirmeye Yönelik Sorular

Farkındalık

- Bu işe nasıl yaklaşıyorum?
- Bu proje üzerinde çalışırken ne yapıyorum?
- Okuduğumu anlamadığım zaman ne yaparım?
- Bir problemle karşı karşıya kaldığımda ne yaparım?
- Okurken ne hakkında düşünürüm?

Planlama

- Bu ne tür bir iş?
- Amacım ne?
- Hangi bilgilere ihtiyacım var?
- Çalışırken hangi problemlerle karşılaşabilirim ve bunlarla nasıl başa çıkabilirim?

- Hangi stratejiler bana yardımcı olacak?
- Hangi kaynaklara sahibim?
- İş ne kadar sürecek?
- Büyük proje içindeki küçük işler neler?
- Belli bir sırada yapılacak neyim var ve neyi herhangi bir zamanda yapabilirim?
- Hangi insanlar ve olaylarla birlikte çalışmak zorundayım?
- Bana kim yardımcı olabilir?
- Bu projeden ne öğrenmek istiyorum?

İzleme

- Yaptığım şey işe yarıyor mu?
- İşle ilgili neyi anlamıyorum?
- Bunu farklı bir biçimde nasıl yapabilirim?
- Baştan başlamak zorunda mıyım?
- Daha etkin olmak için çalışma şeklimi biraz değiştirebilir miyim?
- Çalışma ortamımla ilgili neleri kontrol edebilirim?
- Beklenmeyen zorluklara nasıl cevap verebilirim?
- Ne öğreniyorum?
- Daha fazla ve daha iyi öğrenmek için ne yapabilirim?
- Bu, bunu yapmanın en iyi yolu mu?

Referanslar

Marzano, R. J. (1998). *A theory-based meta-analysis of research on instruction*. Aurora, CO: McREL. www.mcrel.org/PDF/Instruction/5982RR_InstructionMeta_Analysis.pdf

Tishman, J, E. Jay & D. N. Perkins. (1992). *Teaching thinking dispositions: From transmission to enculturation*. Cambridge, MA: ALPS. <http://learnweb.harvard.edu/alps/thinking/docs/article2.html>